

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, Тракийски университет – Стара Загора, избран за член на Научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Петрула Христос Бенцу, съгласно Заповед № 1703/18.09.2024 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и определен за изготвяне на становище на основание Протокол № 8/16.09.2024 г.

Относно: представен дисертационен труд на тема „Изпитна тревожност и копинг стратегии при ученици от 13 до 15 години със и без дислексия“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“ с автор Петрула Бенцу.

За разработването на становището ми бяха предоставени дисертационен труд, автореферат, автобиография на кандидата, отчет за извършена проверка на автентичността на текст. Документите показват, че Петрула Бенцу е изпълнила успешно всички предвидени дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Петрула Бенцу съчетава научните си интереси и изследователски умения в областта на психологията с работата си като учител в средно училище в Гърция.

Обща характеристика на дисертационния труд

В представения за защита дисертационен труд са изследвани, описани и систематизирани проявите на изпитна тревожност при ученици с и без дислексия. Петрула Бенцу представя възможности за преодоляване на изпитната тревожност сред съвременните гръцки ученици. Тя разкрива факторите, които отключват различни видове тревожност при учениците в юношеска възраст. Дисертационният труд се състои от увод, три глави, изводи, заключение, програма за насърчаване на психосоциалното благополучие и академичните постижения в юношеска възраст, научни

приноси, библиография и е в обем от 182 страници. Текстът съдържа 34 таблици и 6 фигури. Ползвани са 276 адекватни научни източника на гръцки език и на английски език.

Актуалност и значимост на темата на изследването

Петрула Бенцу посочва в увода актуалността и засилващия се интерес към изпитната тревожност и стратегиите за справяне с нея при ученици с и без дислексия. Авторката правилно отбелязва, че разбирането на факторите, свързани със стреса по време на изпитите, може да помогне за насърчаване на емоционалното здраве и благополучие на хората с дислексия (с. 3). Тя е посочила конкретни предизвикателства, с които се срещат учениците с дислексия по време на изпитите. Петрула Бенцу е разгледала различни стратегии, които използват учениците с и без дислексия. Познаването на особеностите на изпитната тревожност и използваните стратегии при юноши с дислексия може да доведе до разработването на по-успешни образователни практики и до по-добра подкрепа от страна на учителите и психолозите.

Теоретична аргументация на изследването

В теоретичната част на дисертационния труд Петрула Бенцу извършва сполучлив сравнителен анализ на различни научни концепции и теоретични подходи за обяснение на тревожността, стреса и на стратегии за преодоляването им. Според авторката тревожността е неприятно емоционално състояние, характеризиращо се със страх, напрежение и загриженост (с. 4). Тревожността е осмислена като последица от възприемана опасност, от влиянието на външни фактори или от преживяването на вътрешни конфликти. В теоретичната част разгледаните понятия са коректно обяснени. Показано е как кризата Ковид 19 и електронното обучение влияят върху нивата на тревожност.

Психологическа специфика на изследването

Авторката умело разкрива психологическата специфика на проблематиката и това е едно от многото достойнства на дисертационния труд. От психологическа гледна точка са обяснени психоаналитичния, когнитивния и психиатричния модел за тревожността. По-конкретно тревожността може да бъде причинена от ирационални страхове, породени от конфликта между Аза и социално неприемливи желания, от неправилна интерпретация на събития и ситуации, от натрапливо възприемане на света като опасен и враждебен. В първа глава много добре са групирани физическите, психологическите и психосоциалните причини за тревожността. Авторката е разгледала и изследванията на Чарлс Спилбъргър за генерализираната и за ситуационната тревожност и тяхната приложимост в учебна среда. Изпитната тревожност може да се приеме за форма на ситуационна тревожност, която се проявява по време на изпити, но тя причинява страдание на ученика преди и след изпита. Тя е свързана с мъчителни преживявания за неуспех, с негативни мисли, с ниска

самооценка, безпокойство, нервност, разсеяност. Авторката точно е описала факторите и стресорите, които оказват влияние върху изпитната тревожност.

Практическа страна на изследването

Петрула Бенцу свързва теоретичната обосновка на проблема с неговата практическа реализация по оригинален начин. Тя представя във втора глава методологията, целите, задачите и хипотезите на проведеното от нея емпирично изследване. Една от целите на изследването е да се изследват нивата на изпитна тревожност при гръцки ученици на възраст от 13 до 15 години. Целите на изследването са конкретизирани в 2 смислени задачи. Петрула Бенцу е формулирала 4 ясни и точни хипотези. Изследването е много добре планирано, организирано и проведено на практика. Авторката е използвала адекватни и надеждни методи. Тя е провела изследването чрез Уестсайдска скала за изпитна тревожност, авторска анкета за справяне с тревожността преди, по време и след пандемичния период, авторска анкета за установяване на вярванията как тревожността влияе върху изпитното представяне на учениците, диагностицирани с дислексия. В хода на изследването е приложен и въпросник за справяне с изпитната тревожност. Данните са прецизно обработени със СПСС 23. За анализа на данните са използвани дескриптивна статистика, тест на Шапиро-Уилк за проверка на нормалността на разпределението на променливите, непараметрични методи на Ман-Уитни, Кръскал-Уолис и хи-квадратен анализ. Изследването е проведено като са спазени етичните изисквания.

Постигнатите резултатите от изследването са представени в табличен вид в трета глава. В детайли е посочена тяхната съотносимост към поставените хипотези. Ясно е показано потвърждават ли се и до каква степен хипотезите на изследването. Авторката е направила собствена критична интерпретация на резултатите и на тяхната реална приложимост в учебната практика. Постигнатите резултати и направените изводи са ценни за успешната работа на психолози, педагози и учители с ученици с дислексия. Според мен много добре са представени работещи психологически техники за снемане на изпитната тревожност и повишаване на изпитните постижения на учениците. Показани са сложните връзки между нивата на тревожност, дислексичните възприятия и стратегиите за справяне със стреса. Обяснено е как контролът и потискането на тревожността влияят върху ефективността на представяне при изпити. Постиганията на проучването дават практически насоки за разработването на учебни програми, които да отчитат индивидуалните нужди и особености на учениците с дислексия. В трета глава е разгледана многоаспектно връзката между психичното здраве и академичния успех.

Теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са популяризирани в научните публикации на

авторката. Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата и приносите на дисертационния труд. В дисертационния труд не открих текстове, които да са плагиатствани от други автори и до мен не са достигнали сигнали за това. Всички текстове, които Петрула Бенцу е ползвала са цитирани коректно, като са спазени утвърдените стандарти. Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Направен е успешен сравнителен анализ на различни научни теории и подходи за тревожността и за дислексията.
2. Обяснени са смислено и задълбочено конструктите изпитна тревожност, психичен стрес, копинг стратегии, психично здраве, психологична подкрепа.
3. Проведено е за пръв път в Гърция емпирично изследване, чрез което са представени и систематизирани различията в проявите на изпитна тревожност на ученици в юношеска възраст с и без дислексия.
4. Разработена е авторска програма за насърчаване на психосоциалното благополучие и на академичните постижения в юношеска възраст.
5. Постигнатите резултати дават възможност да се разбере по-добре психологическата специфика на изпитната тревожност при учениците с дислексия и учениците да изградят умения за справяне с вътрешни и външни трудности по време на изпити.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Изпитна тревожност и копинг стратегии при ученици от 13 до 15 години със и без дислексия” е завършено научно изследване, съдържащо ценни научни качества и достойнства. Постигнатите резултати и направените изводи могат да бъдат приложени в образователната практика за подкрепа, разбиране и диалог за намаляване на изпитната тревожност и за насърчаване развитието на психичния потенциал на учениците. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Петрула Христос Бенцу да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“.

София, 25.10.2024 г.

Доц. д-р Петър Нешев

STANDPOINT

by Assoc. Prof., Doctor Petar Kirilov Neshev, Trakia University – Stara Zagora, elected as a member of the Scientific Jury under the procedure for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” by Petroula Christos Bentsou, according to Order No. 1703/18.09.2024 y. of the Rector of Southwestern University “Neofit Rilski” and appointed to prepare on statement on the basic of Protocol No. 8/16.09.2024 y.

Subject: presented dissertation work on the topic “Test anxiety and coping strategies in students from 13 to 15 years old with and without dyslexia” for the award of the educational and scientific degree “doctor” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology” with author Petroula Bentsou.

For the development of the standpoint, I was provided with a dissertation work, an abstract, the candidate’s curriculum vitae, report on the verification of the authenticity of a text. The documents show that Petroula Bentsou has successfully completed all the planned activities in the individual study plan for the entire duration of the doctoral studies and has successfully gone through the necessary procedure for admission of defense for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” in accordance with Law of Higher Education, the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Conditions and The regulations for the development of the academic staff at Southwestern University “Neofit Rilski”.

Petroula Bentsou combines her scientific interests and research skills in the field of psychology with her work as a teacher in a secondary school in Greece.

General characteristic of the dissertation work

In the dissertation work submitted for defense, the manifestations of exam anxiety in students with and without dyslexia were investigated, described and systematized. Petroula Bentsou presents options for overcoming exam anxiety among modern Greek students. She reveals the factors that trigger different types of anxiety in adolescent students. The dissertation work consists of an introduction, three chapters, deductions, conclusion, program to promote psychosocial well-being and academic achievement in adolescence, scientific contributions, bibliography and is 182 pages long. The text contains 34 tables and 6 figures. 276 adequate scientific sources in Greek language and English language were used.

Actuality and relevance of the research topic

Petroula Bentsou points out in the introduction the relevance and increasing interest in exam anxiety and coping strategies in students with and without dyslexia. The author rightly notes that the understanding the factors associated with exam stress can help promote the emotional health and well-being of

people with dyslexia (p. 3). She has pointed out specific challenges faced by students with dyslexia during exams. Petroula Bentsou has looked at different strategies that students with and without dyslexia use. Knowing the characteristics of test anxiety and the strategies used by adolescents with dyslexia can lead to the development of more successful educational practices and better support from teachers and psychologists.

Theoretical argumentation of the study

In the theoretical part of the dissertation work, Petroula Bentsou performs a successfully comparative analysis of various scientific concepts and theoretical approaches to explain anxiety, stress and strategies to overcome them. According to the author, anxiety is an unpleasant emotional state characterized by fear, tension and concern (p. 4). Anxiety is understood as a consequence of perceived danger, the influence of external factors or the experience of internal conflicts. In the theoretical part, the considered concepts are correctly explained. It shows how the Covid19 crisis and e-learning affect anxiety levels.

Psychological specificity of the research

The author skillfully reveals the psychological specificity of the problem, and this is one of the many merits of the dissertation work. From a psychological perspective, the psychoanalytic, cognitive and psychiatric models of anxiety explained. More specifically, anxiety can be caused by irrational fears arising from the conflict between the Self and socially unacceptable desires, from an incorrect interpretation of events and situations, from obsessive perception of the world as dangerous and hostile. In the first chapter, the physical, psychological and psychosocial causes of anxiety are very well grouped. The author also reviewed Charles Spielberger's research on generalized and situational anxiety and their applicability in a learning environment. Test anxiety can be considered a form of situational anxiety that occurs during exams, but it causes distress to the student before and after the exam. It is associated with painful experiences of failure, with negative thoughts, with low self-esteem, anxiety, nervousness, distraction. The author has accurately described the factors and stressors that influence test anxiety.

Practical side of the research

Petroula Bentsou connects the theoretical justification of the problem with its practical implementation in an original way. In the second chapter, she presents the methodology, the goals, the tasks and the hypotheses of her empirical research conducted by her. One of the goals of the study was to investigate the levels of exam anxiety in Greek students aged 13 to 15 years. The goals of the research are specified in 2 meaningful tasks. Petroula Bentsou formulated 4 clear and precise hypotheses. The research is very well planned, organized and conducted in practice. The author used adequate and reliable methods. She conducted the research using the Westside test anxiety scale, an author's survey on coping with anxiety before, during and after the pandemic period, an author's survey on beliefs about how anxiety affects the exam performance of students

diagnosed with dyslexia. In the course of the study, a questionnaire for dealing with exam anxiety was also applied. The data were precisely processed with SPSS 23. Descriptive statistics, Shapiro-Wilk test to verify the normality of the distribution of variables, nonparametric Mann-Whitney, Kruskal-Wallis and chi-square analysis were used for data analysis. The research was conducted in compliance with ethical requirements.

The achieved research results are presented in tabular form in the third chapter. Their relevancy to the proposed hypotheses is indicated in detail. It is clear shown whether and to what extent the research hypotheses are confirmed. The author has made her own critical interpretation of the results and their real practical applicability in educational practice. The results achieved and the conclusions drawn are valuable for successful work of psychologists, pedagogues and teachers with students with dyslexia. In my opinion, working psychological techniques for removing exam anxiety and increasing students' exam performance are very well presented. The complex relationships between anxiety levels, dyslexic perceptions and stress coping strategies are demonstrated. Explained how control and suppression of anxiety affect performance in exams. The findings of the study provide practical guidelines for development of curricula that take into account the individual needs and characteristics of students with dyslexia. Chapter three examines the multifaceted relationship between mental health and academic success.

The findings of the study provide practical guidelines for developing e-learning curricula that contain emotionally supportive and socially engaging online learning resources.

The theoretical and applied achievements presented in the dissertation work are popularized in the author's scientific publications.

The abstract adequately and accurately presents the content, structure, scientific merits, leading ideas, achieved results and contributions of the dissertation work.

In the dissertation work, I did not find texts that were plagiarized by other authors, and no signals of this have researched me. All the texts that used were quoted correctly, following established standards.

I have no critical remarks about the dissertation work and the abstract to it.

Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work

1. A successful comparative analysis of various scientific theories and approaches for anxiety and dyslexia has been made.
2. The constructs of exam anxiety, mental stress, coping strategies, mental health, psychological support are explained meaningfully and thoroughly.
3. An empirical study was conducted for the first time in Greece, through which the differences in manifestations of test anxiety of adolescent students with and without dyslexia were presented and systematized.
4. A proprietary program has been developed to promote psychological well-being and academic achievement in adolescence.

5. The achieved results make it possible to better understand the psychological specificity of the exam anxiety in students with dyslexia and for students to build skills to deal with internal and external difficulties during exams.

In conclusion – the presented dissertation work on the topic: "Test anxiety and coping strategies in students from 13 to 15 years old with and without dyslexia" is a completed scientific study, containing the valuable scientific qualities and merits. The results achieved and the conclusions drawn can be applied in educational practice for support, understanding and dialogue to reduce exam anxiety and to promote the development of students' mental potential. All this give me sufficient grounds to confidently express my positive opinion and categorically vote for Petroula Christos Bentsou to be awarded the educational and scientific degree "doctor of psychology" in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty "Pedagogical and Age Psychology".

Sofia, 25.10.2024 y.

Assoc. Prof. Dr. Petar Neshev